

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleincis.**

Tečaj VIII.

V sredo 12. rožnika (junija) 1850.

List 24.

Vsim častitim podružnicam in g. udam krajske kmetijske družbe na znanje.

Svitli nadvojvoda Janez, skerbni oče tudi naše kmetijske družbe, so v nedeljo odboru prijazno pismo iz Tersta poslali, v katerim nam pišejo, da bi jim na znanje dali, koliko dni poprej bi treba bilo nam Svoj prihod v Ljubljano napovedati, da bomo zamogli vse pripraviti, kar jim hočemo povedati in pokazati. Odbor je včeraj svitlimu nadvojvodu odgovoril, da prosimo za 6 dni. To damo častitim odborom kmetijskih podružnic in vsim udam kmetijske družbe v Ljubljani in po deželi na znanje, da se sme veseli prihod svitliga nadvojvoda v Ljubljano kmalo pričakovati in da jim bomo, berž ko bomo odgovor iz Tersta dobili, dan veliciga zbora neute-gama na znanje dali. Že danes jih povabimo, da naj, ako je le moč, vsaka podružnica svojiga poslanca pošlje, ako predsednik ne more sam priti, in da naj scer veliko udov v zbor v Ljubljano pride.

Središni odbor krajske kmetijske družbe 9. rožnika 1850.

Razstava mnogoverstniga blaga in obertnijskih in rokodelskih izdelkov v Londonu na Angležkim.

(Konec.)

De za tako imenitno razstavo, kakor bo razstava v Londonu, ni ravno vsako blago pripravno, to vsak lahko zapopade, če pomisli, da cilj in konec poslanja avstrijskiga blagá v Angležko razstavo ne more drug biti, kakor da se Angležem (Englendarjem), katerih obertništvo in rokodelstvo na tako visoki stopnji stoji, pokaže, da tudi avstrijski fabrikantje in rokodelci kaj znajo, in da se našimu blagu potem prodaja v ptuje dežele odpre. Le tako blago tedaj, naj bo ruda ali rudni izdelki, steklenina (glažnina), tkanje vsake sorte, usnjati, žimnati, košeni, leseni, slamnati in mnogoverstni drugi izdelki so za Londonsko razstavo pripravno blagó, če imajo kakšno posebnost v ličnosti, dobroti ali nizki ceni, naj bo že potem blago kakoršne koli baže.

Treba bo tedaj, da se bo vsaktero blago, katero hoče fabrikant ali rokodelec v Londonsko razstavo poslati, poprej presodilo: ali je vredno poslanja. Za to je posebna komisija iz zastopnih in zaupljivih mož od cesarja izvoljena, ki ima svoj poglavni sedež na Dunaji, scer podružnice v Pragi, Feldkirhu in v Milani in pa svoje dopisnike (komisarje) v vsaki deželi avstrijskiga cesarstva.

Tem komisijam je tudi naročeno, da imajo fabrikante in rokodelce povabiti, da naj pošlejo svoje blago v razstavo, in da naj jim razložé namén te razstave in jim vse razodenejo, česar jim je vediti treba.

Ta komisija bo tedaj v vsaki deželi ob svojim času razglasila povabilo k razstavi, in bo vse na znanje dala, kar ima fabrikant in rokodelec storiti, ki hoče svoje blagó v London poslati. V dveh mescih po tem naznanilu mora vsak, ki je kaj v razstavo namenil, se po pismu oglasiti pri ti komisiji in ji natanjko na znanje dati, kaj misli poslati. O vsih svetih se začne potem pošiljanje v razstavo namenjeniga blagá na komisijo, ktera ga bo do 15. grudna tega léta prejela, ga ogledala in presodila, ali je za Angležko razstavo pripravno ali ne. Le v posebnih okoljšinah, če se blagó

ne da lahko vkladati in prekladati, se zna pregledovanje blagá domá v fabriki ali shrambi zgoditi, namest da bi se v komisiji kraj poslalo; tode fabrikant ali rokodelec mora komisijo za potnino odškodovati. Že poprej smo tudi povedali, da je fabrikant ali rokodelec dolžan, svoje blagó na svoje stroške komisiji izročiti, v London po tem pa, in iz Londona nazaj se bo pa peljalo na državne stroške.

Za vsako deželo so, kakor smo gori rekli, postavljeni razstavni komisarji, ki bojo prevzeli vse potrebne opravila. Za Štajarsko, Koroško, Krajsko, Terst, Gorico, Istrijo in Dalmacijo so bili naslednji gospodje 7. maja izvoljeni: g. prof. Dr. Hlubek v Gradcu, g. Dr. Karl Peintinger, vodja Vordernberske rudarije na Štajarskim, g. Peter Tunner, predstojnik Vordernberske rudoslovske šole, vitez Tomaž Moro, lastnik fabrike v Celjovcu, g. J. Schiellshnigg, inšpektor rudarije v Celjovcu, g. Henrik Costa, vodja c. k. višji harmice v Ljubljani, g. Viliam Molini, vodja predivne fabrike v Ljubljani, vitez Koliman Minerbi, veliki kupčevavec in fabrike lastnik v Terstu, in g. Karl Regensdorf, vodja velike kupčije v Terstu.

Vole prav vpregati.

Voli so človeku tak dar, da nikdar dosti Boga zanj zahvaliti ne moremo; in zdi se mi, da pač zaslužijo, da njim življenje, in njihove službe, kar je mogoče, zljajšamo. Terja to naša lastna korist. Vol je za vprego, da vleče, in vozi. Vpreže se, kar sim dosadaj vidil v igo, v jarm, ali v homot (komat.)

Igo se mu z gožami za roge na glavo priveže, tako da z glavo, ali prav za prav z vratnimi kitami in miškami vleče. Jarem leži na vratu in se vpenja na sledno kost herbtanca v zatovci (šinjeku), ali, če je prav zvezan, tudi na pleče. Homot se od jarma le v tem loči, da je podvlečen, in se bolj na pleče, ko na zatilnik prilega. Po Nemcih veči del homot rabijo, Korošci imajo igo, Štajarci in drugi Sloveni jarem. Dosti se je že govorilo, ktera vprega bi pripravniši biti utegnila; pa, kakor pri vsih pripirih, kjer vsak le svojo sluha, vsak v svoj rog trobi, je tudi tu vse pri starim